

Vrhovno sodišče Republike Slovenije
mag. Damijan Florjančič, predsednik
urad.vsrs@sodisce.si

Ministrstvo za pravosodje
mag. Lilijana Kozlovič, ministrica
gp.mp@gov.si

Št. 428/2020
Ljubljana, 7. 4. 2020

ZADEVA: Poziv k takojšnji aktivaciji sodne veje oblasti

Spoštovani,

Odvetniška zbornica Slovenije budno spremlja razmere na področju pravosodja in s tem posledično odvetništva zaradi izrednih ukrepov v času epidemije COVID-19.

Vrhovno sodišče Republike Slovenije (v nadaljevanju: VS RS) S je dne 30. 3. 2020 izdalo novo Odredbo o posebnih ukrepih zaradi nastanka pogojev iz prvega odstavka 83.a člena Zakona o sodiščih in razlogov iz 1. člena ZZUSUDJZ (v nadaljevanju: Odredba 2). V točki 5 zgoraj omenjene odredbe je VS RS podaljšalo veljavnost ukrepov na podlagi 83.a člena Zakona o sodiščih glede na predhodno sprejeto Odredbo o posebnih ukrepih zaradi nastanka pogojev iz prvega odstavka 83.a člena Zakona o sodiščih, ki jo je Vrhovno sodišče RS izdalo dne 13. 3. 2020 pod št. Su 315/2020 (v nadaljevanju: Odredba 1). Z Odredbo 1 je VS RS odločilo, da bodo »odredba in na njeni podlagi določeni drugi ukrepi trajali do javno objavljenega preklica, vendar največ do 16. 5. 2020«. Z Odredbo 2 je VS RS v sporni točki 5 odločilo, da »ta odredba in drugi ukrepi, določeni na podlagi Odredbe o posebnih ukrepih zaradi nastanka pogojev iz prvega odstavka 83.a člena Zakona o sodiščih z dne 13. 3. 2020 (Uradnem listu RS 21/20), ki ne glede na 6. točko te odredbe veljajo še naprej, veljajo do javno objavljenega preklica predsednika Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, ko prenehajo razlogi zanje,

vendar najdlje do 1. julija 2020.« V uvodu Odredbe 2 je zapisano, da je izdana »na podlagi 83.a člena Zakona o sodiščih (Uradni list, št. 94/07 s spremembami) in 4. člena Zakona o začasnih ukrepih v zvezi s sodnimi, upravnimi in drugimi javnopravnimi zadevami za obvladovanje širjenja nalezljive bolezni sars-cov-2 (Covid-19) (Uradni list RS, št. 36/20, v nadaljevanju ZZUSUDJZ).«

Čeprav je ZZUSUDJZ v svojem 4. členu zapisal možnost (»lahko«) in ne zapoved (»mora« ali »naj«), je podaljšanje roka veljavnosti ukrepov na podlagi 83.a člena Zakona o sodiščih vse do 1.7.2020 pretirana in v nasprotju s temelji ustavne ureditve RS, saj nesorazmerno posega v delovanje sodne veje oblasti.

De facto Odredba 2 sodno vejo oblasti ukinja vse do konca poletja, saj Zakon o sodiščih v 83. členu določa, da od 15. julija do 15. avgusta veljajo sodne počitnice, v času katerih sodišča odločajo in pošiljajo sodna pisanja le v nujnih zadevah, taksativno naštetih v drugem odstavku omenjenega člena.

Če primerjamo ukrepe, ki so jih ob pojavu pandemije korona virusa COVID-19 sprejela najvišja sodišča na evropskih tleh – Evropsko sodišče za človekove pravice v Strasbourgu (v nadaljevanju: ESČP) ter Sodišče Evropske Unije (v nadaljevanju: SEU), je jasno, da je Odredba 2, ki jo je sprejelo VS RS nesorazmerna. Obe sodišči nadaljujeta s svojim delom, obravnave, razpisane za mesec april in maj sta omenjeni sodišči preklicali, procesne roke pa sta obe sodišči podaljšali le za en mesec. Tako je za en mesec odložen 6 mesečni rok za vložitev pritožbe po 35. členu Evropske Konvencije o varstvu človekovih pravic, vsi roki v tekočih zadevah so prav tako podaljšani za 1 mesec¹.

Sodišče Evropske Unije prav tako nadaljuje s svojim delom, obravnave, razpisane za mesec april in maj so bile preklicane, med tem, ko je tudi to sodišče procesni rok za vložitev tožbe podaljšalo le za en mesec². Tudi v tekočih zadevah je sodišče roke podaljšalo le za en mesec.

Prekomerno podaljševanje ukrepov vse do 1. 7. 2020 nesorazmerno posega v načelo pravne države po 2. členu Ustave RS. Državljanom – fizičnim osebam in pravnim osebam pa onemogoča dostop do sodišča ter pravočasno pravno varstvo njihovih pravic, kar vse je tudi v nasprotju s Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic, katere podpisnica je tudi Republika Slovenija.

Kljub okrnitvi izvrševanja svojih obveznosti po omenjeni Konvenciji Odvetniška zbornica Slovenije ni seznanjena, da bi Republika Slovenija izpolnila svoje obveznosti po 15. členu omenjene Konvencije, kar vzbuja resno skrb. Ob

¹ 'Current Activities at the ECHR during the Global Health Crisis', accessed 5 April 2020, [https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#%7B%22itemid%22:\[%22003-6670996-8872788%22%7D](https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#%7B%22itemid%22:[%22003-6670996-8872788%22%7D)].

² 'CURIA - Important Messages for Parties', accessed 5 April 2020, https://curia.europa.eu/jcms/jcms/P_97552/en/.

upoštevanju zgoraj napisanega menimo, da podaljšanje roka veljavnosti ukrepov na podlagi 83.a člena Zakona o sodiščih zaradi epidemije korona virusa COVID-19 do 1.7.2020 ni utemeljeno in tudi ne sorazmerno.

Zaradi skoraj popolne ustavitve delovanja sodišč tudi v zadevah, v katerih ni utemeljenih in opravičljivih razlogov za takšno postopanje (npr. ustavitev stečajnih postopkov in postopkov prisilne likvidacije, ustavitev zemljiškoknjižnih zadev in zadev sodnega registra, neizdajanje sodnih odločb, kjer je zadeva zrela za odločitev) Republiki Sloveniji grozi kolaps pravne države.

Opisane razmere zahtevajo takojšnjo pozornost pristojnih organov sodne in izvršilne veje oblasti, zato Odvetniška zbornica Slovenije v nadaljevanju posreduje naslednje konkretne predloge za ukrepanje:

1. Razširitev zadev, ki jih lahko obravnavajo sodišča v času epidemije COVID-19

Po mnenju Odvetniške zbornice Slovenije je nujno potrebno redefinirati katere zadeve sodišča lahko obravnavajo v času veljavnosti Odredbe 2. Sodišča bi morala obravnavati vse zadeve, kjer potekajo postopki pretežno po elektronski poti (stečajne zadeve in zadeve prisilne likvidacije, zemljiškoknjižne zadeve, zadeve sodnega registra, nekatere izvršilne zadeve) oziroma je izvajanje sodnih opravil ne glede na vrsto sodne zadeve mogoče opraviti na način, da ne pride do neposrednega stika med udeleženci postopka (npr. vročanje preko varnih elektronskih predalov, izvedba obravnave preko videokonference, korespondenčno sklepanje sodnih poravnjav).

Zadeve, v katerih postopki, ki v času veljavnosti Odredbe 2 ne tečejo, bi morali biti izjema, ne pravilo.

2. Izvajanje obravnave preko videokonferenc

Odvetniška zbornica Slovenije ponovno predlaga, da se obravnave v postopkih, v katerih imajo stranke odvetnike, izvajajo preko videokonferenc. Odvetniki lahko zagotovijo prostor in sanitarne standarde za delo sodišča s njihovo stranko preko videokonference. Sodnik in odvetniki se nato predhodno dogovorijo za ukrepe in protokole (posredovanje dokumentacije preko elektronske pošte, izbira videokonferenčnega sistema, poskusni konferenčni klici, ipd.), nato se izvede obravnava preko sodobnih elektronskih poti.

Zgolj zasliševanje prič bi moralo biti izvedeno na sodišču, medtem ko so stranke lahko zaslišane po konferenčnem sistemu odvetnika.

3. Odločanje sodišč

Odvetniška zbornica Slovenije meni, da ni razlogov, da sodišča v času izrednih razmer ne izdajajo sodnih odločb (sodb in sklepov) v zadevah, v katerih naroki sploh ne bodo izvedeni ali pa so bili že zaključeni in stranke čakajo samo na odločitev (posebej pereče je stanje na področju delovnega in socialnega sodstva, kjer bi morale biti izdane sodbe ali vsaj vročanje in izmenjava sodnih pisanj v postopkih glede nezakonitosti odpovedi pogodb o zaposlitvi). Od izida teh sporov je odvisna eksistenca odpuščenega delavca, zato je kakršna koli daljša prekinitev postopka izjemno problematična).

Prav tako ni razlogov, da se ne bi izvajali gospodarski spori majhne vrednosti (kjer se lahko odloča brez naroka) ter tudi številni upravni postopki, ki ne zahtevajo osebnih stikov med udeleženci.

Enako velja za delo višjih sodišč in Vrhovo sodišče, kjer je senatno delo prav tako mogoče izvajati preko videokonferenc.

4. Vročanje sodnih pisanj odvetnikom preko varnih elektronskih predalov in možnost vlaganja vlog odvetnikov v varne elektronske predale

Odvetniška zbornica Slovenije meni, da prav tako ni razlogov, da ne poteka nikakršna komunikacija v posameznih sodnih zadevah, z izjemo nekaterih nujnih zadev, med sodišči in odvetniki, kot delom pravosodja.

V času izrednih razmer se na sodiščih kopičijo zadeve. V izogib prekomerni koncentraciji dela po prenehanju izrednih razmer in z namenom nudenja sodnega varstva strankam takrat, ko ga potrebujejo, Odvetniška zbornica Slovenije predlaga, da naj se odvetnikom sodna pisanja, kakor tudi vloge nasprotnih strank v času izrednih razmer zaradi epidemije vročajo preko varnih elektronskih predalov.

Prav tako je odvetnikom potrebno omogočiti vlagatelje vlog v varne elektronske predale sodišč. Vzpostavitev varnih elektronskih predalov na vseh sodiščih naj organizira Vrhovno sodišče RS. Po informacijah Odvetniške zbornice Slovenije bi bilo sistem varnih elektronskih predalov na sodiščih mogoče vzpostaviti hitro in brez stroškov za sodišča.

Ministrstvo za pravosodje pa naj v zvezi s predlaganim ukrepom na podlagi sedmega in osmega odstavka 105.b člena ZPP. pripravi potreben podzakonski akt.

5. Podaljšanje prekluzivnih rokov

V zvezi s prekluzivni roki, upošteva dejstvo, da sodišča ne delujejo že od 16. 3. 2020 dalje, in upošteva prakso SEU in ESČP Odvetniška zbornica predlaga, da se vsi prekluzivni roki podaljšajo in sicer tako, da se vsak rok pomnoži s faktorjem 2, kar bo odvetnikom omogočilo primeren čas za pripravo na varstvo pravic strank.

Odvetniška zbornica Slovenije utemeljeno pričakuje, da bosta sodna in izvršila veja oblasti zaradi izrednih razmer, v katerih se nahajamo, takoj pristopili k tvornemu sodelovanju za sprejem ukrepov v smeri ponovne vzpostavitve sodne veje oblasti. Odvetniška zbornica Slovenije še predlaga, da se nemudoma formira ekipa strokovnjakov, ki bo pripravila potrebne ukrepe.

Odvetniška zbornica Slovenije je pripravljena svoje predloge ukrepov predstaviti tako Vrhovnemu sodišču Republike Slovenije, kot Ministrstvu za pravosodje tudi preko videokonference, prav tako so se odvetniki pripravljene vključiti v delo ekipe strokovnjakov za pripravo ukrepov za vzpostavitev delovanja sodstva.

Prepričani smo, da bi bila strokovnjakov iz vrst sodstva, odvetništva in izvršile veje oblasti sposobna zagnati delo sodišč v roku tedna dni.

Lep pozdrav.

Mag. Roman Završek
predsednik Odvetniške zbornice Slovenije

